הציפורים בשלולית הרצליה

מידע מורחב על הציפורים המופיעות בשילוט הפארק

כתיבה ועריכה: שלומית ליפשיץ ועמיר בלבן

שלדג לבן. חזה צילם ברוך אלרט

Halcyon smyrnensis

שהיה בארץ: יציב

מזון: דו חיים, זוחלים ופרוקי רגלים שונים

בית גדול ומקום קינון: בגדות הבריכה ומדשאות. מקנן במחילה שהוא חופר בקירות עפר גבוהים

שלדג לבן החזה יציב בישראל ומצוי בפארק וסביבתו בכל ימות השנה. הוא ניזון ממגוון של דו חיים וזוחלים סביב הבריכה אותם הוא צד מעמדת תצפית סביב גוף המים. השלדג בוחר עמדת תצפית גבוהה וממנה הוא צולל במהירות אל הטרף אותו הוא לוכד בעזרת מקורו החד. טקס האכילה כולל חבטות עזות שנועדו להרוג ולרכך את הטרף לפני הבליעה. השלדג דוגר בקירות עפר גבוהים בהם הוא חופר מחילה עמוקה שבסופה חלל להטלת ביצים וגידול הגוזלים.

סיקסק. צילם ברוך אלרט

Vanellus spinosus

שהיה בארץ: יציב

מזון: חרקים וסרטינים קטנים

בית גדול ומקום קינון: גדת הבריכה, מדשאות ושולי שדות חשופים

הסקסק מצוי בפארק כל השנה באזורים פתוחים וחשופים. קריאתו הרמה של הסקסק העניקה לו את שמו. הסקסק חובב סביבה לחה בה הוא מוצא מגוון סוגי מזון הכוללים מיני חרקים יבשתיים וחרקים החיים על גדת בריכת החורף. הסקסק דוגר קרקע והוא מגן על ביציו ואפרוחיו המוסווים בחירוף נפש. הסקסק מצויד בדרבן חד בפרק היד, הוא יתקוף כל אויב המתקרב אל הקן.

מגלן חום. צילם יהודה כץ
Plegadis falcinellus
שהיה בארץ: יציב
מזון: סרטנים וחרקי מים
בית גדול ומקום קינון: ניזון במים רדודים ודוגר במרום עצים גבוהים
המגלן החום הוא החופמי הגדול בבריכת החורף. את המגלן ניתן לראות בלהקות בעקר במהלך החורף והאביב כשיש מים בבריכה. מקורו ורגליו הארוכים מאפשרים למגלן לנוע במים עמוקים וללקט מיני סרטים וחרקי מים בעומק הבריכה. את מזונות הוא מוצא בעזרת קצה מקור רגיש במיוחד אותו הוא מעביר בתנועה מתמדת צמוד לקרקעית הבריכה. מגלנים דוגרים במושבות צפופות על עצים גדולים קרוב למקווי מים קבועים.

ביצנית שחורת כנף. צילם יהודה כץ
Tringa ochropus
שהיה בארץ: חורפת
מזון: חרקים וסרטנים קטנים
בית גדול ומקום קינון: נזונה בגדת הבריכה. דוגרת באזורי ביצות וגדות באירופה
ביצנית שחורת הכנף מצויה בבריכת החורף במהלך החורף ותחילת האביב. הביצנית חיה סביב הבריכה לאורך הגדות. צבעי ההסוואה של הביצנית משתלבים היטב בצבע הבוץ השחרחר. היא נעה ללא הרף לאורך על קו המים במרדף אחר חרקים וסרטנים קטנים. מזונה כה קטן שהיא חייבת לאכלו ללא הרף. ביצנית שחורת הכנף דוגרת באירופה בביצות ומקווי מים נידחים.

ביצנית לבנת כנף. צילם לביא לילו
Tringa totanus
שהיה בארץ: חורפת
מזון: חרקים וסרטנים קטנים
בית גדול ומקום קינון: נזונה בגדת הבריכה. דוגרת באזורי ביצות וגדות באירופה
ביצנית זו מהגדולות החורפות סביב הבריכה מעדיפה לנוע בתוך מי הבריכה. רגליה הארוכות ומקורה הארוך מאפשרים לה למצוע מזון בגוף המים. צבעי ההסוואה משמשים להגנה מפני טורפים רחוקים.
כשטורף מתקרב אל הביצנית היא מזנקת לאורי בקריאות רמות וחושפת לפתע כתמי כנף לבנים ובוהקים.

תמירון. צילם מיכאל הר אבן
Himantopus himantopus
שהיה בארץ: יציב
מזון: חרקים וסרטנים קטנים
בית גדול ומקום קינון: מים רדודים בבריכה
תמירונים פוקדים את הבריכה במהלך החורף והאביב. התמירון בעל רגלים דמויות קלונסאות נע בעומק המים ותר אחר חרקים קטנים בעזרת מקור ארוך ודק במיוחד. התמירון אוהב להתלהק וריבוי עיניים ותקשורת קולנית מעניקים בטחון לחברי הלהקה. התמירון דוגר באזור במקווי מים קבועים בהם הוא בונה איים מחלוקים וחומר צמחי. את אפרוחי הקטנים נושא התמירון לעיתים מתחת לכנפיו.

עיט צפרדעים. צילם ברוך אלרט
Aquila clanga
שהיה בארץ: חורף
מזון: יונקים קטנים ועופות מים באזור הבריכה
בית גדול ומקום קינון: עמקים ומישורים עם מקוי מים וביצות. דוגר באירופה ביערות ליד ביצות
עיט הצפרדעים הנו טרוף העל של הבריכה. הוא חורף נדיר, הגדול בדורסי הבריכה. העיט ניזון ממגוון יונקים ועופות מים החיים בבריכה וסביבתה. את מזונות הוא צד מעמדת תצית על עץ או תוך כדי דאיה

מעל הבריכה. טופרים ארוכים וחדים משמים להמתת הטרף. עיט הצפרדעים בסכנת הכחדה עקב הרס של בתי גידול לחים, הרעלות וציד במהלך הנדידה.

ברכיה. צילם יהודה כץ
Anas platyrhynchos
שהיה בארץ: יש יציבות ויש חורפות
מזון:תסנין של מי הבריכה: חומר אורגני ויצורים קטנים
בית גדול ומקום קינון: חיה בבריכות. מקננת בגדות
הברווז הגדול והמצוי בבריכה. הברכיה, יציבה ודוגרת במקווי מים קבועים במרכז הארץ ובצפונה. הברכיה ניזונה ממגוון צמחי מים ויצורים זעירים אותה היא מסננת מהמיסם בעזרת מקורה השטוח. בחורף היא מסתובבת בבריכה בלהקות מעורבות של זכרים ונקבות. לקראת האביב הברכיות מתחילות להסתדר בזוגות לקראת עונת הקינון. קן הברכיה נבנה בסבך קרוב למים, הוא בנוי מצמחי גדה וחומר הריפוד נאסף מפלומת החזה של הנקבה.

שרשיר מצוי. צילם צח מטמון
Anas crecca
שהיה בארץ: חורף
מזון:תסנין של מי הבריכה: חומר אורגני ויצורים קטנים
בית גדול ומקום קינון: אגמים ובריכות מקנן באירופה בגדות אגמים ובריכות ביערות
הברווז הקטן בבריכה, חורף בלהקות קטנו. השרשיר קיבל אתשמו הודות לשירה היפה של הזכרים המושמעת לקראת האביב ע"י הזכרים שמתחילים את החיזור בארץ. הזכר ניכר בצבעי הראש ותת הזנב העזים. השרשיר מגיע לבריכה מרוסיה וצפון אירופה שם הוא מקנן. השרשיר מוצא את מזונות ע"י סינון מי הבריכה בעזרת מקורו השטוח.

מרית צפונית. צילם בני סטרשונסקי

Anas Clypeata
שהיה בארץ: חורפת
מזון:תסנין של מי הבריכה: חומר אורגני ויצורים קטנים
בית גדול ומקום קינון: ביצות עשירות בצומח של מים מתוקים
ברווז בגודל בינוני, מראהו מגושם בשל צווארו הקצר ומקורו הארוך והרחב, המזכיר בצורתו את הכלי מרית (שפכטל או ספטולה). נקבת המרית מזכירה את נקבת הברכיה אך נבדלת בצורת המקור. לזכר המרית ראש ירוק (נראה שחור מרחוק), בדומה לזכר הברכיה, אך חזהו לבן והבטן צבעה חום ערמוני. המרית חורפת בבריכה. מוצאת את מזונה ע"י סינון מי הבריכה בעזרת מקורה השטוח. לעיתם מתבצע סינון המזון בצוותא, כשהמריות שטות במעגל זו אחר זו וכל אחת מסננת את המים שהקודמת לה מערבלת ברגליה.

טבלן גמדי. צילם מיכאל הר אבן
Tachybaptus ruficollis
שהיה בארץ: יש אוכלוסיה יציבה ויש חורפים
מזון: ראשנים, רכיכות, סרטנים קטנים וחרקי מים
בית גדול ומקום קינון: בסבך צומח בבריכות של מים מתוקים
ברווז גוצי המזכיר במראהו ברווז אמבט, יציב בישראל ויראה בבריכה כל עוד יהיו בה מים. מרבה לצלול אל תוך המים כדי למצוא את מזונו שהוא דגיגים, סרטנים, חרקים וצומח. הבוגר בקיץ צבעו חום כהה, מפתח המקור צהבהב והצוואר והלחיים בצבע ערמוני. הבוגר בחורף צבעו חום כהה בחלקים העליונים ובכיפה, וחום בז בהיר בחלקים התחתונים. אין הבדל בולט בין זכר ונקבה
באביב לקראת הקינון משמיעים שני בני הזוג שירת חיזור הנשמעת כשריקה מסולסלת ועדינה. בשנים גשומות בהן הבריכה תתיבש מאוחר הם עשויים לקנן. קיניהם בנויים מערימת עשבים הצפה על המים וקשורה לעשבים הצומחים במים. את אפרוחיהם הם נוהגים לשאת על גבם.

אגמית מצויה. צילם יהודה כץ
Fulica atra
שהיה בארץ: חורפת. יש גם אוכלוסיה קטנה יציבה בישראל
מזון: עלים, זרעים, פירות, תולעים, רכיכות, חרקים וראשונים
בית גדול ומקום קינון: בריכה. מקננת באגמים ובריכות

האגמיות חורפות בבריכה. נוטות לשחות בלהקה במים הפתוחים. צבע ניצוי הגוף והראש שחור למעט המקור והמצח הלבנים והעין האדומה. האגמית אוכלת בעיקר מזון צמחוני: עלים, זרעים, פירות, ניצנים וגבעולים ירוקים. היא ניזונה גם מן החי: תולעים, רכיכות וחרקים ואף ראשנים ודגים קטנים או מתים שהיא משיגה בצלילה. האגמית אוכלת לרוב תוך כדי שחייה, אך מרבה גם לצלול.
לעתים מזומנות יוצאות האגמיות מהמים אל גדת הברכה ואוכלות ירק צעיר. בעת סכנה הן נחפזות בהליכה-ריצה חזרה למים.

סופית. בני סטרשונסקי
Gallinula chloropus
שהיה בארץ:יציבה
מזון: מצמחים, אצות, זרעים וחלזונות
בית גדול ומקום קינון:אזורים עם צומח סבוך בבריכות
הסופית יציבה בישראל אך מצויה בבריכה בתקופה בה יש בה מים ואף מקננת בקינים הבנויים בין הקנים שבגדה. דומה במראה לפרגית קטנה. צבעה העיקרי שחור, מעל המקור ישנו פס אדום, ובקצה הכנף ובנוצות הזנב פס לבן קטן. הצעירים צבעם חום.
חיה בדרך כלל בזוגות. ניזונה מצמחים, אצות, זרעים וחלזונות אותם היא מלקטת בתוך המים וגם בגדה. מסתתרת במהלך מרבית שעות היום בין הקנים והצומח.

לבנית קטנה. צילם יהודה כץ
Egretta garzetta
שהיה בארץ: יציבה
מזון: דגיגים קטנים, דו-חיים, סרטנים, חרקים ויונקים קטנים
בית גדול ומקום קינון: חיה בגדות בריכות ונחלים. מקננת במרומי עצים גבוהים
אנפה קטנה יציבה בישראל ומצויה בבריכה בחורף. לבנה כולה, לבד ממקורה ורגליה שצבעם שחור וכפות רגליה הצהובות.
הלבנית הקטנה ניזונה מבעלי חיים- דגיגים קטנים, דו-חיים, סרטנים, חרקים ויונקים קטנים. היא צדה במים רדודים. לעתים היא נוהגת לבחוש ברגליה את הבוץ, ולהניס טרף מסתתר אותו היא תופסת במקורה החזק. דוגרת במושבות קינון במשותף עם אנפיות בקר ומגלנים.

אנפית בקר. צילם יהודה כץ

Bubulcus ibis

שהיה בארץ: יציבה

מזון: חרקים ודו חיים

בית גדול ומקום קינון: גדות בריכות, מדשאות ושדות. דוגרת במרומי עצים גבוהים.

אנפית הבקר היא אנפה קטנה הנראית באזור הבריכה והפארק במשך כל השנה. צבעה לבן, רגליה שחורות ומקורה צהוב. לקראת האביב הראש החזה והגב מקבלים צבע חום אדמדם והרגליים צבע כתום. ניזונה מבעלי חיים קטנים בעיקר דו-חיים, וחרקים. אנפית הבקר היא ציפור מתלהקת הדוגרת במושבות קינון על עצים.

אנפת לילה. צילם יהודה כץ

Nycticorax nycticorax

שהיה בארץ: יציבה

מזון: חרקים, דו חיים, דגים

בית גדול ומקום קינון: גדות בריכות. דוגרת במרומי עצים גבוהים.

אנפת הלילה היציבה בישראל תראה בגדות הבריכה כל זמן שיהיו בה מים. צווארה קצר ומקורה מגושם ביחס לאנפות אחרות, רגליה צהובות, צבע גופה אפור, כיפת ראשנה וגבוה צבעם שחור. מקדקדה הכהה מתארכת נוצת קישוט בהירה. צבע הצעירים חום ואין להם נוצת קישוט. היא פעילת לילה ובמשך היום בדרך כלל ישנה על עצים או לעיתם בקרבת הבריכה.

ניזונה מבעלי חיים קטנים בעיקר דו-חיים, חרקים ודגים. אנפת הלילה היא ציפור מתלהקת הדוגרת במושבות קינון על עצים לעיתים קרובות בשתוף עם אנפות אחרות ומגלנים.

נחליאלי לבן. צילם יהודה כץ
Motacilla albaשהיה בארץ: חורף
מזון:חרקים קטנים
בית גדול ומקום קינון: בגדות בריכות, מדשאות, שדות ושולי דרכים.

הנחליאלי הלבן חורף בבריכה ומצוי בבריכה ובמדשאות הפארק מתחילת הסתיוו ועד האביב. הנחליאלי קובע נחלת חורף ושומר עליה מפני כל פרט שכן. הנחליאלי מוצא את מזונו, חרקים קטנים על גדת הבריכה. בעזרת הזנב הארוך הוא מתמרן במיומנות ורודף אחר חרקים מעופפים. הנחליאלי הלבן מתכנס ללינה, לרב ברחובות הומים במרכז העיר.

מאינה הודית. צילם ברוך אלרט

Acridotheres tristis שהיה בארץ: יציבה

מזון: חרקים, פירות, נבטים

בית גדול ומקום קינון: גדות הבריכה, מדשאות ורחבות בקרבת משכנות האדם

המאינה הנה מין פולש שבשנים האחרונות מתפשט לכל רחבי הארץ. המאינה, ציפור כלוב שהתפראה, חיה בפארקים ובשדרות בערים ובסביבה הכפרית. היא מעדיפה בתי גידול שהאדם מייצר, גנים ציבוריים ורחובות הומים. המאינה אוכלת כל ובעזרת מנת משכל גבוהה היא מנצלת מגוון רב של מקורות מזון מזדמנים מן החי והצומח. היא דוגרת בחללים סגורים בד"כ מעשה ידי אדם.

פרפור עקוד. צילם ברוך אלרט

Ceryle Rudis

שהיה בארץ: יציב

מזון: דגים וראשנים

בית גדול ומקום קינון: מוצא מזונו בבריכה ובאגם. מקנן במחילות בקירות עפר

הפרפור בעל הצבע השחור לבן, מצוי סביב הבריכה והאגם בפארק במהלך כל השנה. הוא שייך למשפחת השלדגיים וניזון בעיקר מראשנים ודגים קטנים אותם הוא דג בזינוק וצלילה מגובה רב. קודם לצלילה הוא מחפש את טרפו תוך שהוא מרפרף ומפרפר מעל פני המים.על שום התנהגות זו ניתן לו שמו. הזכר והנקבה דומים זה לזה, אלא שלזכר שני פסים שחורים לרוחב החזה, העליון רחב והתחתון צר ואילו לנקבה שני כתמים שחורים בשולי החזה. דוגרים במחילות ארוכות אותן הם חופרים בקירות עפר. לעיתם מקננים מספר זוגות זה ליד זה.